

VRIJE UNIVERSITEIT
FACULTEIT DER LETTEREN
subfaculteit geschiedenis

Amsterdam, 22 mei 1974.

L.S.,

Ons plan tot de oprichting van een werkgroep voor stedengeschiedenis heeft voldoende weerklank gevonden om er mee door te gaan. Onze volgende stap is nu met belangstellenden een korte oriënterende bijeenkomst te beleggen. Wij stellen daartoe voor: donderdag 13 juni a.s., van 19.30 uur tot 21.00 uur, Hoofdgebouw VU, de Boelelaan, kamer 8A-39.

Gaarne vernemen wij van U, of U aan deze uitnodiging gevolg wilt en kunt geven.

Met vriendelijke groet,

Prof.Dr. W.J. Wieringa

Prof.Dr. J.A. de Jonge.

Notulen van de bijeenkomst "werkgroep Stedengeschiedenis" op 13 juni 1974.

Afwezig waren de heren De Goede, Hoekveld, Kooiman, Lademacher, Reitsma,
Van Dijk en nogmaals Van Dijk.
Na de pauze tevens dhr. De Blois.

1. Opening van de vergadering door Prof.Dr.W.Wieringa met een schets van de motieven voor deze werkgroep.

Het werkverband van de groep zal niet te vast zijn. Binnen dit verband zal hopelijk ieder zijn eigen interesse kunnen beleven. Wellicht zal uit de veelheid van onderwerpen en gezichtspunten een onderzoek op lange termijn voortkomen.

Het object zal globaal zijn: de stadsgeschiedenis in de moderne tijd; deze beperking in de tijd mag echter geen beletsel voor deelname vormen voor bv de heren De Blois, De Goede en Kooiman.

2. Een korte aanvulling op dit openingswoord door Prof.Dr.J.de Jonge:
 - misschien lijkt het erop dat er mensen zijn uitgenodigd wier interesses uitgaan naar heel andere perioden of gebieden. Zij zouden echter ten minste en goed klankbord kunnen vormen voor de leden die zich duidelijker voelen aangesproken.
3. Inventarisatie van de motieven voor opkomst van de aanwezigen.

3.1 Drs.H.Diederiks

(zie ook 3.12)

- a) Is op zoek naar een manier van bezig zijn met "stedengeschiedenis", analoog aan die van de werkgroep "Urban History" in Engeland. Is in principe niet tegen overschrijding van de grens "moderne tijd". Wil graag van meet af aan duidelijkheid over het begrip "stedengeschiedenis"; "stadsgeschiedenis" is immers al iets heel anders, meer beperkt.
- b) Vraagt zich af welke mogelijkheden er zijn voor institutionalisering. Volgens de WUB zou dat alleen mogelijk zijn voor een werkgroep waarvan de leden onder één universiteit vallen. Is het de bedoeling dat er net zulke organen ontstaan als in Engeland ("Urban Newsletter" en "Urban Yearbook"?)

Antwoord heren Wieringa en De Jonge:

Niet te hard van stapel lopen. Eerst maar eens een jaartje praten. Bovendien: institutionalisering staat vandaag niet op de agenda.

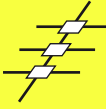
Repliek heer Diederiks:

Als we ons maar wel realiseren dat die "Urban Historians" óók zo zijn begonnen als dit gezelschap. Waarvan nota.

3.2 Drs.F.Jansen.

Houdt zich bezig met de stadsgeschiedenis van Amsterdam. Heeft daarom belangstelling voor het werk van deze groep; ziet er veel in vanwege de mogelijkheden die hij ervan verwacht voor betere integratie van de geschiedenis. Daarvoor is z.i. de stad een betere eenheid voor studie dan de regio, omdat de bronnen voor kennis van de regio zeer verspreid zijn en van verschillend nivo en omvang, met veel gapingen. De stad is daarentegen een eenheid, ook wat de bronnen betreft.

Deze uitleg is voor heer Diederiks aanleiding terug te komen op het begrip "stedengeschiedenis"(SG). Hij verwijst alvast naar - de bibliografie over stadsgeschiedenis van Van der Laan (Cahier Bruxelles) die echter meer is gericht op de ME.

- de kaartenbak van Van Herwijnen.

Welke informatie werd aangevuld door dhr. Jansen:

- Van Herwijnen blijkt bezig aan een bibliografie SG van Nederland, van ME-deze tijd. Komt binnenkort uit; is pendant van de reeds bestaande bibliografieën in Engeland, Duitsland en Frankrijk.

Waarop dhr. Wieringa het gezelschap aanspoort zich voor zover nodig hierin te verdiepen.

3.3 Drs. M. van der Bijl.

Verdiept zich momenteel in het Regentenpatriciaat Middelburg: samenhang van de sociale, economische en politieke machtsposities. Van daaruit heeft hij belangstelling voor SG.

Opmerking van dhr. Wieringa:

Het zal in deze groep niet zozeer gaan om de integrale studie van één stad, maar eerder om bepaalde aspecten van de algemene stedelijke geschiedenis.

3.4 Dr. L. de Blois.

Zit hierbij als wroeter in de Late Oudheid; maar wil graag wat leren, ook om er wellicht een aanzet tot komparatieve studie uit te halen. Bovendien is SG een ouwe hobby van hem. Dat blijkt het ook te zijn voor:

3.5 Dr. W. Zappey.

Ook hij wil graag attentie voor het onderscheid stadsgeschiedenis-SG. Waarschuwt er vast voor, het onderzoek niet te beperken tot de "stad binnen de muren". Beveelt de EHB aan voor materiaalverzameling.

3.6 H. Langeveld.

Heeft zich nog nooit beziggehouden met SG, maar is wel geïnteresseerd. Biedt zich voorlopig aan als klankbord.

3.7 Drs. G. Telkamp.

Verdiept zich aan het Instituut voor de Tropen in de geschiedenis van Indonesië en Ned.-Indië, hetgeen neerkomt op

- meer topografische studies van het Ned.-Indië voor 1940

- meer sociologische studies van het Indonesië na 1945.

Gretige vraag van dhr. Wieringa:

Kan er geen driemanschap Telkamp-De Goede-Kooiman komen, dat iets gaat publiceren over de structuur van de Aziatische stad?

In eerste instantie wordt zijn enthousiasme echter de kop in gedrukt door dhr. Telkamp: het grootste deel der economische geschiedenis van Indonesië gaat over de agrarische sektor, niet zozeer over de steden.

Opmerking van dhr. Diederiks:

Misschien is dat wel interessant materiaal om te vergelijken te bekijken vanuit de centrum-periferietheorie.

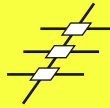
Bezwaar van dhr. Telkamp: dan kom je wel weer terecht in de geschiedenis van de regio ipv die van de stad.

Dhr. De Jonge ziet echter ook een voordeel:

aangezien je dan óók terecht komt bij de ontwikkeling van plattelandskernen, zou dat een interessante vergelijking kunnen opleveren met de ontwikkeling van de stad.

3.8 Mej. G. Brammer.

Zal zich niet intensief met de materie bezighouden. Beperkt zich tot sekretariaatswerkzaamheden.

3.9 S.Visser.

Is uit zuivere belangstelling voor het onderwerp gekomen.

3.10 D. Damsma.

Heeft belangstelling voor SG vooral uit hoofde van zijn skriptie: een studie van plattelandsgemeenten in Z.-Holland. Mogelijk leveren de resultaten van zijn studie vergelijkingsmateriaal op voor de SG.

3.11 Drs. J.Montagne.

Stelt zich voor als klankbord. Heeft nog niets over het onderwerp gelezen, maar zal daar graag aan beginnen. Houdt zich aanbevolen voor literatuursuggesties.

3.12

3.12 W. Noordergraaf.

Voor hem geldt hetzelfde als voor D.Damsma, met wie hij samen die skriptie schrijft over Hendrik, Ido, ... Ambacht.

3.13 Drs.J.De Meere.

Is bezig materiaal te verzamelen over Amsterdam in de periode + 1820 - + 1850. Wil graag overleg tussen die leden van dit gezelschap, die zich specifiek toeleggen op de geschiedenis van de hoofdstad. Heeft vooral belangstelling voor theoretische problemen.

Hierop aansluitend verduidelijkt dhr.Diederiks zijn motivatie: zijn grootste aandacht blijkt uit te gaan naar Amsterdam in de franse tijd; daar weer voor ligt het werkterrein van dhr.Jansen. Mogelijkheden voor een tweede driemanschap?

4. Koffiepauze. Vertrek van dhr.De Blois.

5. Korte toelichting van dhr.De Jonge op het ontstaan van zijn belangstelling voor SG en op zijn uitnodiging tot deelname aan een werkgroep die deze tot onderwerp zal hebben:

de ervaring dat je bij studie van makro-ekonomiese grootheden blijft hangen in abstracte dedukties. Je krijgt geen werkelijk inzicht in de geschiedenis omdat de mens en zijn direkte omgeving zo geen gestalte krijgen. Vandaar zijn interesse in mikroproblemen van de kleine industriële stad: behalve dat deze meer inductieve studies de mens eerder zichtbaar maken mag je verwachten dat ze tot een zekere toetsing van de afgeleiden uit de makro-ekonomie zullen leiden. Zo zul je waarschijnlijk een hypothese kunnen toetsen als:

- "Wanneer zich in een stad een bedrijf vestigt van enige belangrijkheid, zal dit bedrijf toeleveringsbedrijven en verzorgingscentra aantrekken, waardoor de stad ekonomies groeit" omdat je nu die stad "van binnenuit" gaat bestuderen.

Vraag van dhr.Diederiks:

In de sociologie geeft die relatie makro-mikro veel moeilijkheden. Ligt dat in de geschiedenis zoveel simpeler?

Antwoord van dhr.De Jonge:

Of het simpeler ligt weet hij niet, maar hij vindt dat je er niet onderuit kunt; je moet wel deduktie konfronteren met inductie. Deduktie alléén geeft de veranderingen in de sl. niet duidelijk weer.

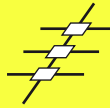
Vervolgens wil dhr.Diederiks terug naar de begripsbepaling.

Aangezien niemand weet wat een stad is, dient er een afspraak te worden gemaakt over de inhoud ervan. Na enige opmerkingen

- van dhr.Jansen: dat hij erbij blijft de stad als eenheid te zien;

- van dhr.Wieringa: dat de stad de mens beter zichtbaar maakt dan een groter geheel doet, omdat de stad minder amorf is;

- van dhr.De Meere: dat hij geen problemen ziet tav het toetsen van een makro-theorie dmv mikro-studies.

VOORLOPIGE DEELNEMERSLIJST WERKGROEP STEDENGESCHIEDENIS

1. H. Langeveld, J.J. Cremerplein 10''', Amsterdam. (student geschiedenis VU)
2. Drs. G.J. Telkamp, Brederodestraat 112', Amsterdam. (historicus-documentalis Instituut voor de Tropen)
3. Drs. H.A. Diederiks, Herengracht 32, Amsterdam. (w.m. sociale geschiedenis R.U. Leiden)
4. Drs. P.C. Jansen, Economisch-Historisch Seminarium, Herengracht 286, Amsterdam. (w.m. sociaal economische geschiedenis G.U. Amsterdam)
5. Drs. H. Reitsma, 2e Schinkelstraat 5', Amsterdam. (leraar geschiedenis V.W.C)
6. Drs. J.J. Montagne, Groenhof 176, Amstelveen. (leraar geschiedenis V.W.O.)
7. Dr. W.M. Zappey, Economisch-Historische Bibliotheek, Herengracht 220, Amsterdam. (w.h.m. economische geschiedenis G.U. Amsterdam)
8. Prof. Dr. G.A. Hoekveld, De Genestetlaan 2, Baarn. (hoogleraar sociale geografie V.U.)
9. Prof. Dr. W.J. Wieringa, Minervalaan 26'', Amsterdam. (hoogleraar sociaal economische geschiedenis V.U.)
10. Prof. Dr. J.A. de Jonge, Watercirkel 330, Amstelveen. (hoogleraar sociaal economische geschiedenis V.U.)
11. Drs. M. van der Bijl, Van de Veldelaan 39, Alkmaar. (hoofd documentatie-centrum voor geschiedenis V.U.)
12. Dr. L. de Blois, Ruwe Bies 12, Uithoorn. (w.m. geschiedenis van de oudheid V.U.)
13. Prof. Dr. H. Lademacher, Klaaskampen 3, Laren. (hoogleraar nieuwste geschiedenis V.U.)
14. Drs. J.M.M. de Meere, Boterdiepstraat 22 hs., Amsterdam. (w.m. economische en sociale geschiedenis V.U.)
15. Mej. G. Brammer, Ruysdaelkade 55''', Amsterdam. (student sociologie V.U.) (secretariaat)